

Brüsszel, 2019.4.4.
COM(2019) 149 final

**A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A
TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A
RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK**

**A környezetvédelmi politikák végrehajtásának 2019. évi felülvizsgálata: A polgárainak
védelmet és jobb életminőséget nyújtó Európa**

{SWD(2019) 111 final} - {SWD(2019) 112 final} - {SWD(2019) 113 final} -
{SWD(2019) 114 final} - {SWD(2019) 115 final} - {SWD(2019) 116 final} -
{SWD(2019) 117 final} - {SWD(2019) 118 final} - {SWD(2019) 119 final} -
{SWD(2019) 120 final} - {SWD(2019) 121 final} - {SWD(2019) 122 final} -
{SWD(2019) 123 final} - {SWD(2019) 124 final} - {SWD(2019) 125 final} -
{SWD(2019) 126 final} - {SWD(2019) 127 final} - {SWD(2019) 128 final} -
{SWD(2019) 129 final} - {SWD(2019) 130 final} - {SWD(2019) 131 final} -
{SWD(2019) 132 final} - {SWD(2019) 133 final} - {SWD(2019) 134 final} -
{SWD(2019) 135 final} - {SWD(2019) 136 final} - {SWD(2019) 137 final} -
{SWD(2019) 138 final} - {SWD(2019) 139 final}

1. A környezetvédelmi szakpolitika és jogszabályok végrehajtási hiányosságai éves szinten mintegy 55 milliárd EUR-ba kerülnek az európaiaknak

Az uniós környezetvédelmi szakpolitika és jogszabályok végrehajtása elengedhetetlen az egészséges környezet szempontjából. A döntés és az annak tényleges végrehajtása közötti szakadék áthidalása kritikus fontosságú a polgárok számára a megfelelő környezetvédelmi eredmények, valamint a gazdasági szereplők közötti egyenlő versenyfeltételek biztosítása, továbbá a társadalmi és technológiai innováció, valamint a gazdasági fejlődés lehetőségeinek megteremtése szempontjából. Egy új tanulmány a jelenlegi környezetvédelmi végrehajtási hiányosságokból adódó költségeket éves szinten összesen mintegy 55 milliárd EUR-ra becsüli¹.

A környezetvédelmi politikák végrehajtásának felülvizsgálata célul tűzi ki az uniós környezetvédelmi szakpolitika és jogszabályok jobb végrehajtását, a végrehajtási hiányosságok okainak feltárása és a szakpolitikai ágazatok közötti környezetvédelmi integráció rendszerszintű akadályainak kezelése révén. Feltérképezi az egyes tagállamok előtt álló fő kihívásokat, valamint a meglévő bevált gyakorlatokat és kiemelkedő eredményeket.

A környezetvédelmi politikák végrehajtásának első felülvizsgálata 2017 februárjában került elfogadásra². Elfogadása óta számos tagállam szervezett országos szintű párbeszédet a környezetvédelmi politikák végrehajtásának felülvizsgálata keretében a vonatkozó jelentésben kiemelt témákról. Több esetben ez a regionális és helyi hatóságok, valamint a főbb érdekelt felek részvétele mellett zajlott. Ezenkívül több ágazatspecifikus párbeszédre is sor került. Nem sokkal az első felülvizsgálat elfogadását követően bevezetésre került a TAIEX-EIR PEER 2 PEER eszköz, hogy könnyebbé váljon a tagállamok, a régiók és a helyi hatóságok közötti egymástól való tanulás a végrehajtási gyakorlatok javítása céljából³.

Ennek a csomagnak a részét képezi ez a közlemény, a fő kiemelt intézkedéseket felsoroló melléklet, egy szakpolitikai háttérdokumentum, valamint 28 országjelentés, amelyek felvázolják az uniós környezetvédelmi szabálykönyv fő területeinek és céljainak végrehajtását, valamint az egyes tagállamok előtt álló fő kihívásokat és lehetőségeket.

A jogi kötelezettségek megfelelő végrehajtásának biztosítása szempontjából továbbra is fontos eszközt jelent a kötelezettségszegési eljárás⁴, és ezért a környezetvédelmi politikák végrehajtásának felülvizsgálata nem érinti a Bizottságnak a Szerződések értelmében, az Európai Unió Bíróságának ellenőrzése mellett hozott jogérvényesítési intézkedéseit⁵. A környezetvédelmi politikák végrehajtásának felülvizsgálata lehetővé teszi az uniós környezetvédelmi jogszabályoknak való jobb megfelelést azáltal, hogy kezeli a hiányos végrehajtás alapvető okait és ösztönzi a hatékonyabb végrehajtást, feltéve, hogy a tagállamok gyorsan és határozottan meghozzák legalább a kiemelt intézkedéseket.

A csomag a környezetvédelmi politikák végrehajtásának 2019. januári állapotát tükrözi, és célja, hogy ösztönözze az együttműködést a hatóságok és az érdekelttek között, hogy azok a végrehajtási hiányosságok hatékonyabb megoldása érdekében testre szabott megoldásokat találjanak. A 2019. évi országjelentések 2017-hez képest több új témát is lefedtek, különösen a tagállamok, az Európai Parlament, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság, a Régiók Bizottsága és a különböző érdekelttek első ciklusbeli visszajelzéseire reagálva: az éghajlatváltozást, az idegenhonos inváziós fajokat, az ipari kibocsátásokat és a vegyi anyagokat, valamint új információkat. Ugyanakkor

¹ COWI és Eunomia, Az uniós környezetvédelmi jog végrehajtásának elmulasztásából eredő költségek (Costs of not implementing EU environmental law), 2019.

² COM(2017) 63.

³ TAIEX-EIR Peer to Peer

⁴ COM(2016) 316.

⁵ Az ebben a közleményben és annak mellékletében szereplő, egyes tagállamokra vonatkozó megállapítások alapját az említett dokumentum elfogadását megelőzően a Bizottság rendelkezésére álló információk képezik; e megállapítások ugyanakkor nem érintik a Bizottság azon jogát, hogy az említett időpontot követően jogi eljárást indíthasson.

szerkezetileg továbbra is hasonlós a környezetvédelmi politikák végrehajtásának 2017. évi felülvizsgálati jelentéséhez.

2. A végrehajtás jelenlegi állása: fő prioritások

2.1. Körforgásos, erőforrás-hatékony, zöld és versenyképes, alacsony szén-dioxid-kibocsátású uniós gazdaság kialakítása

A lineárisról a körforgásos gazdaságra való átállás lehetőség gazdaságunk átalakítására és fenntarthatóbbá tételére: egy olyan modellre való áttérés, amelynek keretében a termékek, anyagok és erőforrások a lehető leghosszabb ideig fenn- és használatban maradnak. A hulladékképződés megfelelő megelőzése és az eredményes hulladékgazdálkodás a körforgásos gazdaság alapeleme, mivel egyrészt hozzájárul annak megelőzéséhez, hogy a hulladék negatív környezeti vagy egészségügyi hatással járjon, másrészt a hatékony felhasználás irányába mutat.

A Bizottság 2017 óta tovább mélyítette a körforgásos gazdaságra vonatkozó cselekvési terv végrehajtását⁶, amelynek részeként a körforgásos gazdaságról szóló 2018. évi csomag keretében közzétette a műanyagok körforgásos gazdaságban betöltött szerepével kapcsolatos európai stratégiát⁷, valamint a társjogalkotók elfogadták a hulladékokra vonatkozó jogszabályok módosításait⁸. A Bizottság elfogadta továbbá a körforgásos gazdaság nyomonkövetési keretrendszerét⁹, amely új eszköznek köszönhetően a politikai döntéshozók meghatározhatják a bevált gyakorlatokat, valamint rangsorolhatják azokat a területeket, ahol további fellépés szükséges. 2018. októberben jelent meg a fenntartható európai biogazdaságról szóló új közlemény¹⁰, amelynek célja a gazdaság, a társadalom és a környezet közötti kapcsolódások megerősítése. Az egyes műanyagok környezetre gyakorolt hatásának csökkentésére irányuló 2018. évi javaslat¹¹ szintén

jól példázza az EU-n belül azt a közös erőfeszítést, amely kezelni kívánja a műanyagok tervezésével, előállításával és ártalmatlanításával összefüggő környezeti problémákat. Az említett javaslat értékelésére a környezetvédelmi politikák végrehajtásának következő felülvizsgálati ciklusában fog sor kerülni.

A Bizottság ezenkívül a közelmúltban különböző olyan követelményeket javasolt, amelyek hozzá fognak járulni a termékek élettartamának meghosszabbításához¹². A fogyasztóvédelmi hatóságok egyre nagyobb hangsúlyt helyeznek a termékek idő előtti elavulásának kérdésére. A Bizottság a fogyasztóvédelmi együttműködés keretében továbbra is nyomon fogja követni az e téren elért eredményeket¹³.

Az uniós hulladékgazdálkodási követelmények teljesítése terén sikerült bizonyos javulást elérni. Az újrafeldolgozási arány uniós szinten a 2014. évi 43,7 %-ról 2017-ben 46,4 %-ra emelkedett, a hulladéklerakóba lerakott települési hulladék mennyisége pedig 2013 és 2017 között 20,6 %-kal

⁶ COM(2015) 614.

⁷ COM(2018) 028.

⁸ Az Európai Unió Kiadóhivatala, [A hulladékokról szóló jogszabálycsomag](#) (Az Európai Unió Hivatalos Lapja, L 150., 2018. június 14.).

⁹ Európai Bizottság, [A körforgásos gazdaság nyomonkövetési keretrendszere](#).

¹⁰ COM(2018) 673.

¹¹ [Ideiglenes intézményközi megállapodás, 2018. december 19.](#)

¹² Többek között a termékszabályozás részét képező olyan környezettudatos tervezésre vonatkozó követelményekről van szó, amelyek elősegítik a fokozottabb javíthatóságot, a javításra vonatkozó hasznos információk biztosítását és az alkatrészellátást.

¹³ Ebben az összefüggésben a Bizottság 2018 októberében munkaértekezletet tartott a tagállamok fogyasztóvédelmi hatóságaival a tervezett/korai elavulásról.

csökkent¹⁴. A tagállamok között azonban jelentős eltérések mutatkoznak. A hulladékgazdálkodási kötelezettségek továbbra sem teljesülnek maradéktalanul, és az EU-n belül nagy teljesítménybeli különbségek tapasztalhatók.

Azon országokat illetően, amelyek esetében fennáll a kockázata annak, hogy nem teljesítik a települési hulladék újrahasznosítására/újrafeldolgozására vonatkozó célok 2020. évi feltételeit, a Bizottság – a hulladékkal kapcsolatos uniós jogszabályok terén való felzárkózást célzó fellépéseket tartalmazó útmutató kíséretében – korai előrejelző jelentéseket¹⁵ adott ki.

Szakpolitikai megállapítások

- *A körforgásos gazdaságra vonatkozó szakpolitikai keret 2017 óta összességében erősödött. Ugyanakkor különböző területeken több tagállamnak¹⁶ is javítania kell a körforgásos gazdaság alapelveinek végrehajtásán, például a víz- és energiatakarékosság, a hulladékmegelőzés, az anyagok újrafeldolgozása, az újrahasznosítás és a javítás ösztönzése, valamint a másodlagos nyersanyagok felhasználása tekintetében.*
- *Egyes tagállamoknak¹⁷ fokozottabban kell ösztönözniük az erőforrás-hatékonysági intézkedéseket, javítaniuk kell ökoinnovációs teljesítményüket, illetve az uniós öko címkével, a környezetvédelmi vezetési és hitelesítési rendszerrel és az egyéb önkéntes eszközökkel kapcsolatos tájékoztatást és ösztönözni elterjedésüket, javítaniuk kell a kkv-k körében a hulladékok újrahasznosítását és a körforgásos intézkedéseket; és/vagy elő kell segíteniük a zöld beruházásokat és meg kell könnyíteniük a finanszírozáshoz való hozzáférést.*
- *A hulladékképződés megelőzése továbbra is jelentős kihívás minden tagállamban, a magas újrafeldolgozási aránnyal rendelkezőket is beleértve. Hat tagállam lakosonként legalább kétszer annyi települési hulladékot termel, mint a legkevesebb hulladékot termelő tagállam¹⁸. Ezenkívül az EU-ban 2014 óta nőtt a települési hulladék átlagos mennyisége: mindössze kilenc tagállamban csökkent 2014 és 2016 között az egy főre jutó hulladéktermelés¹⁹.*
- *A Bizottságnak bejelentett adatok szerint csak néhány tagállam érte már el a 2020-ig teljesítendő 50 %-os célértéket²⁰ a települési hulladék újrafeldolgozása terén, ellenben számos tagállam esetében fennáll a kockázata annak, hogy nem fogja azt teljesíteni²¹. Megfelelő vagy eredményesebb szakpolitikákat kell bevezetni, köztük gazdasági eszközöket (a hulladéklerakók igénybevételeért kivetett adók, kiterjesztett gyártói felelősség, a kidobott mennyiség alapján történő fizetési rendszerek) a hulladékhierarchia előmozdítása, valamint az újrafelhasználás és az újrahasznosítás gazdasági vonzerejének növelése érdekében.*
- *Több tagállamnak²² növelnie kell az elkülönített hulladékgyűjtés hatékonyságát, ami az újrafeldolgozás mennyiségi és/vagy minőségi javításának egyik előfeltétele. Fontos téma az újrafeldolgozásra alkalmas hulladék égetése, illetve lerakása. A Bizottság szinte az összes tagállamot ösztönözte olyan új intézkedések bevezetésére, amelyek az újrahasználat és újrafeldolgozható hulladék égetésből és hulladéklerakókból való kivonását, valamint az elkülönített gyűjtőrendszerek fejlesztését és bővítését célozzák. Továbbra is aggodalomra ad okot*

¹⁴ Európai Bizottság, [A települési hulladék újrahasznosítása](#).

¹⁵ COM(2018) 656.

¹⁶ Ausztria, Bulgária, Ciprus, Cseh Köztársaság, Észtország, Görögország, Horvátország, Írorság, Lengyelország, Lettország, Magyarország, Málta, Németország, Portugália, Románia, Spanyolország és Szlovákia.

¹⁷ Ausztria, Ciprus, Görögország, Hollandia, Magyarország, Málta, Olaszország, Románia és Szlovákia.

¹⁸ Európai Bizottság, [Települési hulladék hulladékkezelési műveletek szerint](#). Ausztria, Ciprus, Dánia, Luxemburg, Málta és Németország.

¹⁹ Belgium, Bulgária, Dánia, Franciaország, Hollandia, Luxemburg, Magyarország, Németország és Spanyolország.

²⁰ Ausztria, Belgium, Hollandia, Németország és Szlovénia.

²¹ A Bizottság korai előrejelző jelentéseket adott ki Bulgária, Ciprus, Észtország, Finnország, Görögország, Horvátország, Lengyelország, Lettország, Magyarország, Málta, Portugália, Románia, Spanyolország és Szlovákia számára. Lásd COM(2018) 656.

²² Bulgária, Ciprus, Cseh Köztársaság, Egyesült Királyság, Észtország, Finnország, Franciaország, Görögország, Horvátország, Írorság, Lengyelország, Lettország, Litvánia, Magyarország, Málta, Olaszország, Portugália, Románia, Spanyolország, Szlovákia és Szlovénia.

a hulladéklerakókról szóló irányelv²³ követelményeinek nem megfelelő hulladéklerakók nagy száma.

Sikeres gyakorlatok:

Szlovénia példája mutatja, hogy a körforgásos gazdaságra irányuló szakpolitikák és a hulladékgazdálkodás javítása rövid időkeretek között is megvalósítható. A körforgásos gazdaságra vonatkozó átfogó stratégia uniós alapok segítségével ösztönözte a szelektív gyűjtést és újrafeldolgozást.

Dánia jó példa az értékláncok mentén megvalósuló nyílt együttműködésre és a körforgásos gazdaságot ösztönző innovációra. Dániában a zöld terméket vagy szolgáltatást kínáló kkv-k aránya jelentősen meghaladja az uniós átlagot.

Franciaország 2018-ban ambiciózus ütemtervet fogadott el a körforgásos gazdaságról²⁴, amelynek célja, hogy 2030-ig 30 %-kal csökkenjen az erőforrás-felhasználás. 100 %-os ambiciózus célkitűzés a műanyag-újrafeldolgozás terén 2025-ig, a becslések szerint 300 000 új zöld munkahely létrehozása mellett.

2.2. Éghajlatváltozás és környezetvédelem

Több ökoszisztéma és az általuk nyújtott egyes szolgáltatások a globális felmelegedés következtében már megváltoztak²⁵, és a változó éghajlati viszonyok miatt további kockázatnak vannak kitéve.

Az éghajlat-politikai fellépés elengedhetetlen számos környezeti kihívás, többek között a légszennyezés, a biológiai sokféleség, a víz vagy az invazív fajok problémájának kezeléséhez. Ezzel szemben számos környezetvédelmi területen, többek között a mezőgazdaság és a földhasználat, a hulladékok és a légszennyezés terén való fellépésnek közvetlen előnyös hatása lehet az éghajlatra. A Bizottság virágzó, modern, versenyképes és klímasemleges gazdaságról szóló hosszú távú stratégiai jövőképe²⁶ megerősíti Európa azon elkötelezettségét, hogy vezető szerepet töltsön be a globális éghajlat-politikai fellépés területén és olyan jövőképet vázoljon fel, amellyel 2050-re elérhető a nulla nettó üvegházhatásúgáz-kibocsátás.

Az EU 2018-ban jogszabályt fogadott el, amelynek célja, hogy 2030-ra az üvegházhatást okozó gázok kibocsátását az 1990-es szintnél legalább 40 %-kal alacsonyabb szintre csökkentse²⁷. Az uniós keret az első alkalommal terjed ki a földhasználathoz kapcsolódó kibocsátásra és elnyelésre egyaránt. A keret megemelte továbbá a megújuló energiával és az energiahatékonysággal kapcsolatos ambíciók szintjét is. Az elfogadott uniós jogszabály teljes körű végrehajtása esetén az uniós kibocsátáscsökkentés a becslések szerint 2030-ra eléri a 45 %-ot.

A tagállamoknak 2018 végéig kellett benyújtaniuk nemzeti energia- és éghajlat-politikai terveik tervezetét, továbbá kidolgozniuk nemzeti levegőszennyezés-csökkentési programjaik tervezetét, valamint az üvegházhatású gázoknak a földhasználatból, a földhasználat-változtatásból és az erdőgazdálkodási tevékenységekből eredő kibocsátására és elnyelésére vonatkozó elszámolási terveiket. Az említett tervek növelni hívatottak az éghajlati, levegő- és energiapolitikák közötti összhangot, és ezért jó példának szolgálhatnak annak demonstrálására, hogyan kapcsolhatók össze az ágazatspecifikus szakpolitikák – például a mezőgazdaság-természet-víz és a közlekedés-levegő-egészség hármas – a közös kihívások megoldásának szolgálatában.

²³ [1999/31/EK irányelv](#).

²⁴ Az ökológiai és szolidáris átmenetért felelős francia minisztérium, [Ütemterv a körforgásos gazdaságról](#), 2018.

²⁵ Éghajlatváltozási Kormányközi Testület, [Különjelentés a 1,5 °C-os globális felmelegedésről](#).

²⁶ [COM\(2018\)773](#).

²⁷ [\(EU\) 2018/410 irányelv](#).

Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás bizottsági megközelítésmódja hozzá kíván járulni az éghajlatváltozás hatásaival szemben ellenállóbb Európa kialakításához, aminek érdekében fokozni kell helyi, regionális, országos és uniós szinten a felkészültséget és a képességet az éghajlatváltozás következményeire való reagálásra. A Bizottság értékelt az éghajlatváltozáshoz való uniós alkalmazkodásra vonatkozó 2013. évi uniós stratégiát, és javaslatot tett azokra a területekre, ahol további erőfeszítésre van szükség a kiszolgáltatott helyzetű régiók és ágazatok felkészítése érdekében²⁸. A jövőbeli károk elkerülése érdekében szinergiákra van szükség az alkalmazkodásra, a fenntartható fejlődésre és a katasztrófakockázatok csökkentésére irányuló erőfeszítések között.

A tagállamok összességében jól haladnak a nemzeti alkalmazkodási stratégia és/vagy a nemzeti alkalmazkodási terv kidolgozásával. Ez a haladás arra enged következtetni, hogy 2013-hoz képest szilárdabb alapokra építhető a felkészüléssel és alkalmazkodással foglalkozó szakpolitikai döntéshozatal. Az alkalmazkodásra vonatkozó célokat az energiaunió irányítási keretének értelmében szerepeltetni kell a nemzeti energia- és éghajlat-politikai tervekben is²⁹.

Szakpolitikai megállapítások:

- *Összességében az EU megfelelő szinten tart az éghajlattal kapcsolatos uniós jogszabályok végrehajtása terén, és valószínűsíthetően megvalósítja a 2020-ra kitűzött célokat.*
- *A 2013 és 2015 közötti időszakban minden tagállam eleget tett az erőfeszítés-megosztási határozat szerinti kötelezettségeinek. Egyes tagállamoknak³⁰ alkalmazniuk kellett a jogszabályban előírt rugalmassági mechanizmust, hogy teljesíteni tudják jelenlegi kötelezettségeiket.*
- *Az EU ETS-ben igen magas a megfelelési arány: a létesítmények minden évben kibocsátásuk mintegy 99 %-át fedezik az előírt számú kibocsátási egységgel.*
- *2018 októberében már huszonöt tagállam³¹ kidolgozta nemzeti alkalmazkodási stratégiáját, és a fennmaradó három tagállam is folyamatos erőfeszítéseket tesz stratégiája befejezése érdekében.*
- *Fokozni kell minden egyes tagállamban és uniós szinten is az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodást célzó erőfeszítéseket, hiszen az éghajlatváltozás által okozott károk megelőzését és/vagy minimalizálását szolgáló megfelelő fellépés jelentős gazdasági és társadalmi előnyökkel jár.*

---

²⁸ [COM\(2018\) 738](#).

²⁹ [\(EU\) 2018/1999 rendelet](#).

³⁰ 2016-ban Belgium, Finnország, Írország, Lengyelország, Málta és Németország kibocsátása meghaladta az éves kibocsátási jogosultságuk mértékét. Az előzetes adatok szerint 2017-ben Ausztria, Bulgária, Ciprus, Észtország, Finnország, Írország, Lengyelország, Litvánia, Málta és Németország kibocsátása meghaladta az éves kibocsátási jogosultságuk mértékét.

³¹ Az összes tagállam Bulgária, Horvátország és Lettország kivételével.

Sikeres gyakorlatok:

Az erőfeszítés-megosztási határozat értelmében **Svédország** nem használta fel teljes mértékben a rendelkezésre álló keretét, és a rendszer egészének nagyobb környezeti integritása érdekében törölte az éves kibocsátási jogosultsága tekintetében fennálló többletet.

A Duna régióra vonatkozó uniós stratégia kiemelt hangsúlyt helyez a szélsőséges időjárási eseményekhez való alkalmazkodásra, valamint fontos platformot biztosít az **Ausztria, Bulgária, Cseh Köztársaság, Horvátország, Magyarország, Németország, Románia és Szlovákia** közötti együttműködéshez a közös nyomon követés és árvízvédelem terén³².

Ezenkívül nemzetközi egyezmény van érvényben az Alpok³³ és a Kárpátok³⁴ védelméről, valamint Észak-Európában határokon átnyúló együttműködés a nem uniós államokkal a biológiai sokféleség és az alkalmazkodás témakörében. A Fennoscandia Green Belt kezdeményezés támogatja a természetvédelmi együttműködést **Finnország, Norvégia és Oroszország** között, amely többek között az éghajlatváltozás miatt az ökoszisztéma-szolgáltatásokat fenyegető veszélyt helyezi a középpontba.

2.3. A természeti tőke védelme, megőrzése és növelése

Európa egyedülálló és gazdag természete valódi értéket képvisel és értékes erőforrásokat jelent az emberek és a gazdaság számára. Az EU átfogó, a természetet, a biológiai sokféleséget, valamint a szárazföld és a tenger védelmét is magában foglaló szabályrendszert dolgozott ki, amely kulcsfontosságú a biológiai sokféleséggel kapcsolatos 2020-ig teljesítendő uniós stratégia³⁵ kiemelt céljának eléréséhez, nevezetesen a biológiai sokféleség csökkenésének és az ökoszisztéma-szolgáltatások pusztulásának megállításához és azoknak a lehető legnagyobb mértékű helyreállításához.

A védett fajok és élőhelyek kedvező védettségi állapotának eléréséhez az élőhelyvédelmi és a madárvédelmi irányelvek³⁶ teljes körű végrehajtására van szükség. A „Cselekvési terv a természetért, az emberekért és a gazdaságért” című közlemény³⁷ célja, hogy sürgősen javítsa az említett természetvédelmi irányelvek gyakorlati végrehajtását, és felgyorsítsa a 2020-ra kitűzött uniós cél elérésére irányuló folyamatot, melynek célja a biológiai sokféleség és az ökoszisztéma-szolgáltatások csökkenésének megállítása és visszafordítása³⁸. A tagállamok hatévente tesznek jelentést az e területen elért eredményekről. Ebből kifolyólag a környezetvédelmi politikák végrehajtásának e felülvizsgálati ciklusához nem állnak rendelkezésre új információk. A 2019-ben később esedékes jelentéstétel a természet állapotáról szóló 2020. évi bizottsági jelentésben fog tükröződni.

Összességében, bár bizonyos hiányosságok továbbra is fennmaradtak, a Natura 2000 hálózat tovább bővült a tengeri területeken, és az EU már elérte azt a 2020-as aicsi célt, hogy a tengerparti és tengeri területek 10 %-a védett terület legyen. Előrelépést sikerült elérni továbbá a szükséges védelmi intézkedések, például a területkezelési tervek elfogadása terén, habár ezek még mindig csak a Natura 2000 területek 70 %-át fedik le. Nagyarányú erőfeszítésekre lesz még szükség az említett intézkedések gyakorlati végrehajtásához – beleértve a finanszírozást is –, valamint azok természetmegőrzési célkitűzéseinek megvalósításához. Ez egyes legkülső régiók és tengerentúli országok és területek intézkedéseire is érvényes.

Az idegenhonos inváziós fajok betelepítése, illetve behurcolása és terjedése egyre nagyobb fenyegetést jelent Európa biológiai sokféleségére nézve. Az idegenhonos inváziós fajokról szóló

³² Európai Bizottság, [Makroregionális stratégiák](#).

³³ Alpeli Egyezmény, [weboldal](#).

³⁴ Kárpátok Egyezmény, [weboldal](#).

³⁵ [COM\(2011\) 244](#).

³⁶ [92/43/EGK irányelv](#) és [2009/147/EK irányelv](#).

³⁷ [COM\(2017\) 198](#).

³⁸ [COM\(2011\) 244](#).

rendelet Unió-szerte meghozandó intézkedéseket határoz meg az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok jegyzékében szereplő fajok tekintetében³⁹.

A rendelkezésre álló információk azt mutatják, hogy a tengeri és szárazföldi ökoszisztémákra, valamint a talajra továbbra is jelentős nyomás nehezedik, a nem megfelelő mezőgazdasági gyakorlatoktól kezdve a földterületek termelésből való kivonásán, az éghajlatváltozáson, az infrastruktúra-fejlesztésen, a városok terjeszkedésén, a levegő, a talaj és a víz szennyezésén át az idegenhonos inváziós fajok jelentette növekvő nyomásig. A terhelések ilyen széles körének kezelése többek között a biológiai sokféleséggel kapcsolatos célkitűzéseknek az egyéb, különösen a finanszírozással összefüggő szakpolitikákba való hatékony integrálását és a szereplők közötti párbeszéd előmozdítását igényli.

Szakpolitikai megállapítások:

- *Az európai ökoszisztémák védelmére irányuló erőfeszítéseket befolyásolják a végrehajtás, a jogérvényesítés, a finanszírozás és a szakpolitikai integráció terén fennálló jelentős hiányosságok. A helyi szinten elért bizonyos előrelépés ellenére az EU-ban továbbra is csökken a biológiai sokféleség.*
- *A 2017 óta a Natura 2000 hálózat kiépítése és igazgatása terén elért egyes eredmények ellenére a legtöbb tagállamnak⁴⁰ fokoznia kell – különösen a tengeri környezet tekintetében – a hálózataik kiépítésére irányuló erőfeszítéseket, valamint teljesíteniük kell a különleges természetmegőrzési területek kijelölését, ugyanakkor hatékonyabb védelmi intézkedéseket kell kialakítaniuk és végrehajtaniuk. Egyes tagállamoknak⁴¹ ezenkívül intelligensebb és összehangoltabb végrehajtási megközelítéseket kell kialakítaniuk és ösztönözniük a megfelelés érdekében. A nemzeti közigazgatási szervek kapacitásának növelésére és megfelelő finanszírozásra van szükség a Natura 2000 területek⁴² károsodásának megelőzéséhez és megfelelő irányításához.*
- *Az ökoszisztémák és szolgáltatásaik feltérképezése általában javult 2017 óta, ugyanakkor néhány tagállam⁴³ még mindig le van maradva.*
- *Egyes tagállamoknak⁴⁴ az erdészek és mezőgazdasági termelők ösztönzésével javítaniuk kell az erdei és gyepes élőhelyek védelmét a 2013. évi uniós erdőgazdálkodási stratégiának⁴⁵ megfelelően. A fenntartható erdőgazdálkodás és a biomassza hatékony felhasználása kulcsfontosságú a természeti erőforrások fenntartható használatához.*
- *Egyes tagállamok⁴⁶ nem fogadtak el nemzeti jogszabályt az idegenhonos inváziós fajokról szóló rendeletnek való megfelelés érdekében és/vagy a felszámolásra irányuló intézkedéseket⁴⁷ nem jelentették be időben a Bizottságnak.*
- *A nem kielégítő adatok, nyomon követés és jelentés hatással van a tengeri területekkel összefüggő védelmi intézkedések értékelésére. Egyes országok⁴⁸ nem tettek időben jelentést⁴⁹, számos más országnak⁵⁰ pedig javítania kell együttműködését és nyomon követési programját.*

³⁹ [1143/2014/EU rendelet](#).

⁴⁰ Ausztria, Belgium, Bulgária, Ciprus, Cseh Köztársaság, Dánia, Egyesült Királyság, Észtország, Finnország, Görögország, Hollandia, Horvátország, Írország, Lengyelország, Lettország, Litvánia, Magyarország, Málta, Németország, Olaszország, Portugália, Románia, Spanyolország, Svédország, Szlovákia és Szlovénia.

⁴¹ Bulgária, Ciprus, Észtország, Görögország, Litvánia, Magyarország, Olaszország, Portugália, Románia és Szlovénia.

⁴² Bulgária, Észtország, Franciaország, Görögország, Horvátország, Írország, Litvánia, Luxemburg, Magyarország, Málta, Olaszország, Románia, Spanyolország, Szlovákia és Szlovénia.

⁴³ Ausztria, Belgium, Cseh Köztársaság, Dánia, Észtország, Magyarország, Portugália, Svédország és Szlovákia.

⁴⁴ Finnország, Lengyelország, Lettország, Litvánia, Svédország és Szlovákia.

⁴⁵ [COM\(2013\) 659](#).

⁴⁶ Ausztria, Belgium, Cseh Köztársaság, Egyesült Királyság, Görögország, Írország, Portugália, Románia, Svédország és Szlovákia.

⁴⁷ Cseh Köztársaság, Dánia, Franciaország, Görögország, Magyarország, Németország, Portugália és Spanyolország.

⁴⁸ Dánia, Észtország, Görögország, Horvátország, Litvánia, Románia és Szlovénia.

⁴⁹ A tengervédelmi stratégiáról szóló keretirányelvben előírtaknak megfelelően ([2008/56/EK irányelv](#)).

⁵⁰ Belgium, Bulgária, Ciprus, Dánia, Egyesült Királyság, Finnország, Franciaország, Hollandia, Írország, Lengyelország, Lettország, Málta, Olaszország, Portugália, Spanyolország és Svédország.

Sikeres gyakorlatok:

Romániában a „Connect Carpathians” LIFE projekt⁵¹ célja, hogy növelje a táj folytonosságát Nyugat-Romániában a Natura 2000 területek ökológiai folyosóin belül. Ezek olyan területek, ahol a medvék, farkasok és más szimbolikus jelentőségű fajok úgy mozoghatnak, hogy nem fenyegeti őket a vadászat vagy a véletlen elpusztítás veszélye. A projekt több, az adminisztratív kapacitás javítását célzó tevékenységgel egészül ki, továbbá bevonja a helyi érdekelt feleket, és biztosítja az összekötő folyosók kialakításához szükséges földterületet.

Ciprus egyike azon országoknak, amelyek jelentős előrehaladást értek el az uniós fa- és fatermékpiaci rendelet végrehajtása terén. Az ország kis mérete ellenére többet ellenőrizte a bel- és külföldi fatermesztőket, mint bármely más tagállam. A ciprusi kereskedők 100 %-a képzésben részesült jogi kötelezettségeiről, és a szabálysértés esetén alkalmazandó bírságok a legmagasabbak között vannak az EU-ban.

2.4. A polgárok egészségének és életminőségének biztosítása

Levegőminőség és zaj

Az európai levegőminőség az uniós, nemzeti, regionális és helyi hatóságok közös erőfeszítéseinek köszönhetően javult az elmúlt évtizedek alatt⁵². Az uniós bruttó hazai termék 2000 óta 32 %-kal emelkedett, míg a fő légszennyező anyagok kibocsátásai szennyező anyagtól függően 10 % és 70 % közötti mértékben csökkentek. A legtöbb légszennyező anyag tekintetében az utóbbi években csökkent a környezeti koncentráció is. Ugyanakkor a legtöbb tagállamban a polgárok életminőségét rontja, hogy egyes légszennyező anyagok koncentrációja meghaladja az uniós levegőminőségi határértékeket. A helyzet különösen súlyos a városi területeken, ahol az európai többsége él.

A Bizottság 2018-ban közleményt adott ki „*Védelmet nyújtó Európa: tiszta levegőt mindenkinek!*” címmel⁵³, amelyben felvázolta a rendelkezésre álló, az uniós tagállamokat a légszennyezés elleni küzdelem terén segítő intézkedéseket, valamint elindította a tiszta levegővel kapcsolatos, magasabb szintű nemzeti párbeszédet. Folyamatban van a környezeti levegő minőségéről szóló két uniós irányelv célravezetőségi vizsgálata⁵⁴, amelynek keretében értékelés tárgyát képezi azok relevanciája, eredményessége, hatékonysága, koherenciája és uniós hozzáadott értéke. A tagállamok megkezdték a 2019-ben esedékes nemzeti levegőszennyezés-csökkentési programjaik összeállítását. Ezenkívül kutatási és innovációs kezdeményezések indultak annak érdekében, hogy támogassák a nemzeti és helyi hatóságokat a légszennyezés megértésében és leküzdésében⁵⁵.

A zajszennyezés megszüntetésére irányuló erőfeszítések részeként az EU közös megközelítésmódot határozott meg a zajnak való kitettség káros hatásainak megelőzése, illetve csökkentése érdekében. A szóban forgó megközelítésmód a zaj feltérképezését szolgáló közös módszerek alkalmazására, a nagyközönség tájékoztatására és a helyi szintű, egyedi igényekre szabott cselekvési tervek elfogadására és végrehajtására épül.

Szakpolitikai megállapítások:

- *Fennáll annak a veszélye, hogy a légszennyezés jelentőségét egyes esetekben alulbecsülik, mivel ellenőrzésére nem mindig a megfelelő helyen kerül sor⁵⁶. A mintavételi pontoknak egyrészt ott kell elhelyezkedniük, ahol a legnagyobb koncentrációk tapasztalhatók, másrészt olyan területeken,*

⁵¹ LIFE Connect Carpathians, [weboldal](#).

⁵² Európai Bizottság, [Légszennyező anyagok kibocsátása, EU-28, 1990–2016](#).

⁵³ [COM\(2018\) 330](#).

⁵⁴ Európai Bizottság, [Levegőminőségi célravezetőségi vizsgálat](#).

⁵⁵ Példaként: a motorok tiszta levegő érdekében történő utólagos átalakításáért járó Horizont Díj a túlzott NOx-kibocsátású dízelüzemű járművekbe utólag beépíthető, kimagasló teljesítményű innovatív rendszert díjazta. Lásd: Európai Bizottság, [Engine retrofit for clean air Prize – Az NOx-kibocsátások értékelése, Horizont Díj](#).

⁵⁶ Az Európai Számvevőszék ([23/2018 sz. különjelentés](#)) szintén hangsúlyozta ezeket a megállapításokat.

amelyek a lakosság kitettségének vonatkozásában általában véve reprezentatívak. A légminőséget tehát a jelentős ipari létesítmények vagy a fő városi közlekedési útvonalak közelében is mérni kell.

- Ugyan a szóban forgó egyes országokban javult a helyzet, tizennyolc tagállam⁵⁷ esetében, különösen a városi területeken még mindig gyorsabb ütemben kell csökkenteni a nitrogén-oxid (NO_x) kibocsátását és a nitrogén-dioxid (NO₂) koncentrációját, a közlekedésből származó kibocsátás további csökkentése révén. Ehhez a városi területekre való járműbehajtás tekintetében arányos és célzott korlátozásokra és/vagy adójellegű ösztönzőkre is szükség lehet. Tartós határérték-túllépés esetén a Bizottság kötelezettségszegési eljárást indított és több tagállamot is az Európai Unió Bírósága elé idézett.
- Tizenöt uniós tagállamban⁵⁸ gyorsabb ütemben kell csökkenteni a lebegő részecskéket (PM_{2,5} és PM₁₀), többek között a tisztább energiatermelés, valamint a hatékony és tiszta távfűtés ösztönzésével. Ebben a tekintetben több kötelezettségszegési ügy is folyamatban van. Egyes érintett tagállamok ellen az Európai Unió Bíróságán eljárás indult a lebegő részecske (PM₁₀) tartósan magas szintje miatt, és a Bíróság már két ügyben ítéletet is hozott.
- Hat tagállamban⁵⁹ az ammóniakibocsátás (NH₃) csökkentése a mezőgazdaságból származó kibocsátások csökkentését igényli. Ez alacsony kibocsátású mezőgazdasági – többek között állattartási, trágyakezelési és műtrágya-gazdálkodási – technikákkal érhető el.
- Tizenhárom tagállamban⁶⁰ továbbra sincs zajkezelési cselekvési terv, valamint hét országnak⁶¹ el kell még fogadnia az előírt zajtérképeket.

Sikeres gyakorlatok:

A tagállamok és a Bizottság 2017 óta folytatnak párbeszédet a levegőminőségről. 2018 végéig hat, tiszta levegővel kapcsolatos párbeszéd („Clean Air Dialogues”) került megrendezésre a konkrét kihívások kezelése céljából **a Cseh Köztársaságban, Írországban, Luxemburgban, Magyarországon, Spanyolországban és Szlovákiában**. Az említett erőfeszítések mellett tematikus műhelytalálkozókra is sor került az Európai Bizottság TAIEX-EIR Peer2Peer mechanizmusának támogatásával.

Lengyelországban a „Małopolska Régió”⁶² LIFE projekt támogatást és tanácsadási szolgáltatást nyújt a régió súlyos légszennyezettségének megoldását célzó intézkedések végrehajtásához.

Ipari kibocsátások

Az EU bruttó hazai termékének 24 %-át kitevő és 50 millió embert foglalkoztató ipar jelentős mértékben járul hozzá kontinensünk gazdasági jólétéhez és fejlődéséhez⁶³. Ugyanakkor az ipari tevékenységekből származó szennyezés kedvezőtlen hatással lehet az emberekre és a környezetre. A tiszta ipari ágazat ezért alapvető fontosságú. Az ipari kibocsátásokról szóló irányelv⁶⁴ által kezdeményezett átfogó megközelítésmód révén az EU az innováció és a versenyképesség fokozása mellett biztosítani kívánja az emberi egészség és a környezet magas szintű védelmét.

⁵⁷ Ausztria, Belgium, Bulgária, Cseh Köztársaság, Egyesült Királyság, Franciaország, Görögország, Hollandia, Horvátország, Írország, Lengyelország, Luxemburg, Magyarország, Németország, Olaszország, Portugália, Románia és Spanyolország.

⁵⁸ Ausztria, Bulgária, Cseh Köztársaság, Franciaország, Görögország, Horvátország, Lengyelország, Magyarország, Németország, Olaszország, Románia, Spanyolország, Svédország, Szlovákia és Szlovénia.

⁵⁹ Ausztria, Dánia, Horvátország, Írország, Németország és Spanyolország.

⁶⁰ Belgium, Ciprus, Cseh Köztársaság, Franciaország, Görögország, Lengyelország, Németország, Olaszország, Portugália, Románia, Spanyolország, Svédország és Szlovákia.

⁶¹ Belgium, Görögország, Olaszország, Portugália, Románia, Spanyolország és Szlovákia.

⁶² Európai Bizottság, [LIFE Małopolska Régió](#).

⁶³ Európai Bizottság, [Tisztább ipar: mit jelent ez az Ön szempontjából? \(Cleaner Industry: what is in it for you?\)](#) 2018, 2.o.

⁶⁴ [2010/75/EU irányelv](#).

Jelenleg az iparból származik az összes légszennyező anyag 40 %-a és az összes vízszennyező anyag 20 %-a⁶⁵. Az ipari kibocsátásokról szóló irányelv e kibocsátások kezelése érdekében előírja az 50 ezer legnagyobb európai ipari létesítmény környezeti hatásának nyomon követését, és kibocsátási határértékeket határoz meg több mint 80, lég- és vízszennyező anyag tekintetében. Az ipar környezeti hatását a kibocsátási előírások szintén csökkentik. Az irányelv integrált megközelítés alapján lefekteti a létesítmények engedélyezésének és ellenőrzésének főbb elveit, építve a költségeit és hozadékait tekintve elérhető olyan legjobb technikákra, amelyek a magas szintű környezetvédelem biztosításához szükségesek. Az üvegházhatású gázok és szennyező anyagok jelentős mértékű csökkentésére alkalmas, áttörést jelentő technológiák kiépítése – gyakran a körforgásos gazdaság technológiáival kombinálva – már folyamatban van.

Szakpolitikai megállapítások:

- *Minden uniós tagállamnak felül kell vizsgálnia a kiadott engedélyeket abból a szempontból, hogy megfelelnek-e az elérhető legjobb technikákról legutóbb elfogadott következtetéseknél, valamint meg kell erősítenie az ellenőrzést és gyakorlati jogérvényesítést.*
- *A villamosenergia-ágazatból származó kibocsátással összefüggő lég- és/vagy vízszennyezés jelenti a fő szennyezési forrást tizenegy uniós tagállam⁶⁶ esetében. Hét országban⁶⁷ az intenzív baromfi- és sertésenyésztési ágazat kibocsátásából származik a kibocsátás döntő többsége. Ezenkívül két tagállamban⁶⁸ a vas- és acélművekből származó légszennyezőanyag-kibocsátás jelenlegi szintje komoly aggodalomra ad okot. A hulladékkezelési tevékenységekből származó kibocsátás továbbra is aggasztó három tagállamban⁶⁹.*

Vízminőség, áradások és vízgazdálkodás

A vízkészletek, az édesvízi és tengeri ökoszisztémák, valamint az ivóvíz és a fürdővíz védelme az európai környezetvédelem fontos alkotóeleme. A vízügyi jogszabályok meglévő uniós joganyaga⁷⁰ keretét hozott létre az édesvízzel és a tengeri vizekkel való gazdálkodásra, valamint egyes szennyezési források kezelésére. A közös halászati politika célja, hogy a halászat hatását az állomány termelőképességének fenntartható kiaknázása szempontjából megfelelő szintre korlátozza, ugyanakkor csökkentse az ökoszisztémákra kifejtett hatásokat.

Az éghajlatváltozás egyre nagyobb hatással van Európa vizeire. Az uniós vízügyi jogszabályoknak való megfelelés – a további aszályokra és árvizekre való felkészülés révén – már most is segíti a változó éghajlat hatásainak kezelését. Az uniós vízpolitika jelentős potenciállal rendelkezik az éghajlatváltozás hatásainak enyhítése terén, amennyiben késedelem nélkül sor kerül eredményes intézkedésekre. Ezenkívül az uniós vízpolitikának köszönhetően dinamikus, világviszonylatban is elsőrangú vízügyi ágazat épült ki, amelyben 9000 kis- és középvállalkozás tevékenykedik, és amely csaknem félmillió teljes munkaidős álláshelyet teremt⁷¹.

A tagállami második vízgyűjtő-gazdálkodási tervekről a víz-keretirányelv értelmében készített értékelések során a Bizottság arra a következtetésre jutott, hogy a víz-keretirányelvvel kapcsolatos tudás és az azzal összefüggő jelentéstételi tevékenység az előző ciklushoz képest jelentős mértékben fejlődött. Az első árvízkezelési tervek víz-keretirányelv szerinti értékelésekor a Bizottság azt a következtetést vonta le, hogy fontos lépések zajlottak le, jóllehet, a gyakorlati kidolgozás mértékében mutatkoznak eltérések. A Bizottság figyelembe vette az EU 2018. évi, Bécsben megtartott

⁶⁵ Az Európai Unió Kiadóhivatala, [Tisztább ipar: mit jelent ez az Ön szempontjából? \(Cleaner Industry: what is in it for you?\)](#), 2018., 2. o.

⁶⁶ Bulgária, Cseh Köztársaság, Egyesült Királyság, Észtország, Finnország, Görögország, Írország, Portugália, Románia és Szlovákia.

⁶⁷ Ciprus, Észtország, Hollandia, Lettország, Magyarország, Németország és Spanyolország.

⁶⁸ Luxemburg és Olaszország.

⁶⁹ Észtország, Litvánia és Spanyolország.

⁷⁰ Idetartozik a [fürdővíz-minőségi irányelv \(2006/7/EK\)](#); a [települési szennyvíz kezeléséről szóló irányelv \(91/271/EGK\)](#); az [ivóvíz-irányelv \(98/83/EK\)](#); a [víz-keretirányelv \(2000/60/EK\)](#); a [nitrátirányelv \(91/676/EGK\)](#) és az [árvízvédelmi irányelv \(2007/60/EK\)](#).

⁷¹ Európai Bizottság, [A víz újrafelhasználása: háttér-információk és szakpolitikai háttér](#).

vízügyi konferenciájának⁷² eredményeit, amelyek számos érdekelt fél és tagállam esetében adatokat szolgáltatott az uniós vízügyi jogszabályok végrehajtása tekintetében. A kép vegyes.

Szakpolitikai megállapítások:

- *A tagállamok vízgyűjtő-gazdálkodási terveinek második generációjára alapozva⁷³ a Bizottság értékelte a víz-keretirányelv céljainak való megfelelést és megállapította, hogy az fokozatosan javul. A víz-keretirányelv célkitűzéseinek való, 2027-ig elérendő teljes körű megfelelés jelen pillanatban ugyanakkor igen nehezen megvalósíthatónak tűnik, 2027 után viszont már csak korlátozott mértékben lehet mentességért folyamodni.*
- *Sokat kell még tenni a víz-keretirányelv és a kapcsolódó irányelvek célkitűzéseinek eléréséhez. A szóban forgó célok megvalósulásához elengedhetetlen a beruházások növelése. A tagállamok számára is kedvező az összes érintett piaci és civil társadalmi szereplő nagyobb mértékű szerepvállalása, mivel így biztosítható „a szennyező fizet” elv fokozott érvényesítése. Az uniós források továbbra is támogatják ezeket a végrehajtási törekvéseket.*
- *Bár számos tagállamban születtek megfelelő szakpolitikai intézkedések, és több beruházásra is sor került, számos vízgyűjtő területen a vízminőséggel kapcsolatos fejlesztések még váratnak magukra.*
- *A felszín alatti víztestek nagy többsége jó állapotú, a felszíni víztesteknek ugyanakkor kevesebb mint fele tekinthető jó állapotúnak, bár több mögöttes minőségi elem és anyag esetében mutatkoznak ennél pozitívabb tendenciák.*
- *Az árvízvédelmi irányelvnek a jelentős árvizekhez kapcsolódó káros következmények csökkentésére irányuló fő célkitűzése a következő ciklusokban folyamatos erőfeszítéseket fog igényelni a tagállamok részéről.*
- *A települési szennyvizet több tagállamban⁷⁴ még mindig nem megfelelően kezelik. E tagállamokkal szemben továbbra is kötelezettségsegési eljárás van folyamatban, egyeseknek pedig pénzbüntetést kell fizetniük. Az előrelépés azon múlik, hogy a tagállamok kiemelten kezelik-e a települési szennyvíztisztító telepekre irányuló beruházásokat, többek között – amennyiben rendelkezésre áll – a kohéziós politikából származó finanszírozás és az Európai Beruházási Bank által nyújtott kölcsönök hatékony felhasználása révén.*
- *Az intenzív mezőgazdasági gyakorlatokból származó nitrát által okozott vízszennyezés az utóbbi két évtizedben csökkent Európában. A kedvező általános tendencia ellenére ugyanakkor több tagállamban⁷⁵ továbbra is problémát okoz a nitrátszennyezés és az eutrofizáció, mivel egyes területeken a mezőgazdaság még mindig egyre növekvő terhet jelent a vízminőségre. A tagállamoknak fokozniuk kell a diffúz nitrát- és foszfátszennyezés visszaszorítására irányuló erőfeszítéseiket.*

Sikeres gyakorlatok:

Belgiumban a SIGMA II terv keretében a Schelde folyó torkolatában környezetbarát infrastruktúra részesül finanszírozásban.

Luxemburg és Portugália a múltbeli nehézségek ellenére a közelmúltban megfelelő szintet ért el a települési szennyvíz kezeléséről szóló irányelv követelményeinek való megfelelés terén. Jó példák mutatják, milyen meghatározó módon tudja csökkenteni a megfelelési problémák kezelésére irányuló közberuházás a környezeti kockázatokat és megvédeni a polgárokat mindennapi életük során.

⁷² Európai Bizottság, [Az EU vízügyi konferenciája, 2018](#), 2018. szeptember 20–21.

⁷³ Uniós jelentés a vízügyi keretirányelvről és az árvízvédelmi irányelvről (2019. január).

⁷⁴ Bulgária, Ciprus, Franciaország, Görögország, Horvátország, Írország, Lengyelország, Lettország, Litvánia, Luxemburg, Magyarország, Málta, Olaszország, Portugália, Románia, Spanyolország, Szlovákia és Szlovénia.

⁷⁵ Különösen Ausztria, Belgium, Ciprus, Cseh Köztársaság, Dánia, Egyesült Királyság, Észtország, Finnország, Franciaország, Görögország, Hollandia, Lengyelország, Litvánia, Málta, Németország, Olaszország, Portugália, Spanyolország, Svédország, Szlovákia és Szlovénia esetében.

Vegyszerek

A vegyi anyagokra vonatkozó uniós szabályozás elsődleges fontosságot tulajdonít az egységes piacon a vegyi anyagok környezetvédelmi szempontból megbízható kezelésének és biztonságos használatának. A vegyi anyagok regisztrálásáról, értékeléséről, engedélyezéséről és korlátozásáról (REACH)⁷⁶, valamint az anyagok és keverékek osztályozásáról, címkézéséről és csomagolásáról (CLP)⁷⁷ szóló rendeletek képezik az említett szabályozás leglényegibb részét. Ugyanakkor meghatározott termékcsoportokra, például a biocid termékekre, a peszticidekre, a gyógyszerekre vagy a kozmetikai termékekre⁷⁸ egyedi jogszabályok vonatkoznak.

A közvetlenül alkalmazandó jogszabályok a versenyképesség és az innováció erősítésével egyidejűleg biztosítják az anyagok belső piaci szabad forgalmát. 2018 júniusáig kellett regisztrálni a REACH keretében a legalább 1 tonna mennyiségben gyártott vagy behozott meglévő anyagok utolsó tételeit. Ez azt jelenti, hogy a REACH csak 2018-ban vált teljes mértékben működőképessé, és a tagállami végrehajtásról teljes képet adó első végrehajtási jelentés 2021-re várható.

Az Európai Vegyianyag-ügynökség (ECHA) rendszeresen célzott megfelelőségi ellenőrzéseket végez, hogy a regisztrációs dokumentációt összhangba hozza a tájékoztatási követelményekkel. Ugyanakkor a REACH-rendelet működéséről szóló bizottsági közlemény⁷⁹ hiányosságokat tárt fel a folyamatban, és felszólította az ECHA-t, hogy különböző intézkedések révén 2019-re jelentősen javítsa az értékelési eljárások hatékonyságát.

Ugyan az anyagok tulajdonságaira vonatkozó adatok uniós szinten rendelkezésre állnak, az említett közlemény azt is megállapította, hogy valamennyi szereplőre – köztük a regisztrálásra kötelezettek, a későbbi felhasználókra és különösen az importőrökre – vonatkozóan meg kell erősíteni a kötelezettségek érvényesítését. A harmonizált végrehajtási projektek és a közös ellenőrzések koordinálása és értékelése érdekében a tagállamok a REACH alapján létrehozott, a végrehajtással kapcsolatos információcseréért felelős fórum keretében együttműködnek egymással. Fontos jövőbeli feladat lesz a határ menti vámellenőrzések jobb integrációja annak megakadályozása érdekében, hogy a tiltott anyagok önmagukban vagy feldolgozott termékekben beléphessenek a belső piacra.

A környezetvédelmi politikák végrehajtásának következő felülvizsgálati ciklusai igyekezni fognak több információt feldolgozni a tagállami szintű megfelelésről, és olyan kérdésekkel foglalkozni, mint a nemzeti hatóságok által végzett vámellenőrzések száma és minősége, valamint a nemzeti ellenőrző hatóságok kapacitása.

Sikeres gyakorlatok:

Olaszország a Bizottság Enterprise Europe Network hálózatát használja, hogy felhívja a vállalkozások figyelmét a REACH-rendelet szerinti feladataikra és kötelezettségeikre. Ez az országban a vegyipari ágazatban tevékenykedő mikro-, kis- és középvállalkozások nagy számára tekintettel különösen nagy kihívás.

A **holland** kormány nemzeti innovációs programtervet készít a biztonságos vegyi anyagokért (Safe Chemicals Innovation Agenda, SCIA). A kezdeményezés ösztönözni hivatott a veszélyes vegyi anyagokat helyettesítő biztonságos anyagokat és termékeket. A kutatási programterv célja, hogy uniós és tagállami szinten iránymutatást nyújtson a K+F-politikákhoz⁸⁰.

⁷⁶ [1907/2006/EK rendelet](#)

⁷⁷ [1272/2008/EK rendelet](#).

⁷⁸ Európai Bizottság, [A vegyi anyagokra vonatkozó jogszabályok](#).

⁷⁹ [COM\(2018\) 116](#), 6. és 9. o.

⁸⁰ Holland kormány, [Műhelytalálkozó: Innovációs programterv a biztonságos vegyi anyagokért, a helyettesítéstől a biztonságos tervezésig \(Workshop towards a Safe Chemicals Innovation Agenda from Substitution to Safe-by-design\)](#).

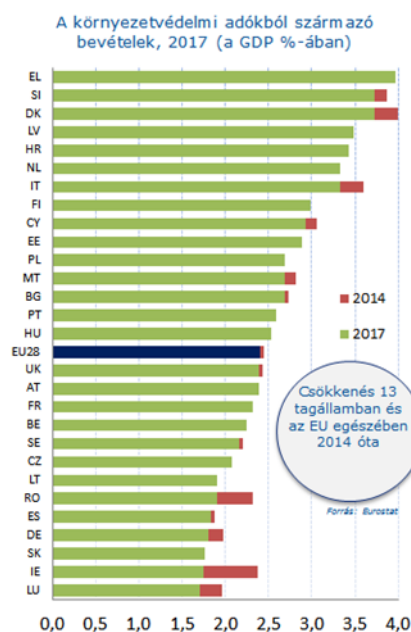
2.5. Környezetvédelmi adózás, zöld közbeszerzés és környezetvédelmi finanszírozás

A pénzügyi ösztönzők és a gazdasági eszközök eredményes és hatékony módszert kínálnak a környezetvédelmi politikai célkitűzések eléréséhez. Az országjelentések elemzik a környezetvédelmi adózást, a környezetvédelmi szempontból káros támogatások felszámolását, valamint a zöld közbeszerzést. A Bizottság az európai szemeszter szélesebb összefüggésében megvitatja az említett gazdasági eszközök használatát, ezért itt nem szerepelnek konkrét új kiemelt intézkedések.

A környezetvédelmi célok eléréséhez sokszor célzott finanszírozásra van szükség. Ilyen finanszírozás biztosítható uniós és nemzeti közfinanszírozás révén, valamint az EBB és a nemzeti bankok hiteleinek formájában, a szükséges magánberuházásokat kiegészítve. Az országjelentések elemzése próbálja tükrözni és perspektívába helyezni a különböző forrású közberuházásokat, például a GDP százalékában kifejezve⁸¹.

Szakpolitikai megállapítások:

- A környezetvédelmi adók GDP-hez viszonyított aránya 1,7 % és 4 % között mozog. Több tagállam vezetett be 2017-ben környezetvédelmi vonatkozású adókat, köztük növelte a dízelüzemanyag árát⁸² vagy csökkentette a környezeti szempontból káros támogatásokat. Több tagállamban továbbra is adókedvezmény vehető igénybe a céges autók magáncélú használatára, akadályozva az előrelépést a forgalmi torlódások és a légszennyezés területén⁸³.
- Az európai strukturális és beruházási alapokból (ESBA) nyújtott támogatásokon belül a „környezetvédelem és erőforrás-hatékonyság” terület teszi ki a 2014–2020-as időszakban a legnagyobb részt 12 tagállamban⁸⁴. Ezenkívül 11 tagállamban⁸⁵ a környezetvédelemre fordított uniós juttatások meghaladták a nemzeti kormányok környezetvédelmi közkiadásait a 2014–2018-as időszakban.
- Több tagállamban⁸⁶ a fő kihívást az jelenti a környezetvédelmi finanszírozás terén, hogy az megfelelő szinten maradjon. Egyes tagállamokban⁸⁷ problematikus az uniós források hatékony felhasználása, amelynek olykor a nem elégséges adminisztratív kapacitás az oka. A finanszírozás nem környezetvédelmi projektekre való átirányításával elkerülhető, hogy e források kárba vesszenek, ugyanakkor ezáltal a környezetvédelmi politikák végrehajtása késedelmet szenvedhet.

⁸¹ Európai Bizottság, [Értékelő tanulmány az éghajlat és a környezet szempontjából előnyös mezőgazdasági gyakorlatokra nyújtott támogatásról \(Evaluation study of the payment for agricultural practices beneficial for the climate and the environment\)](#), 2017.

⁸² Belgium, Dánia, Egyesült Királyság, Észtország, Hollandia, Írország, Finnország, Franciaország, Litvánia, Luxemburg, Málta, Románia és Svédország, Európai Bizottság, [Adózási tendenciák az Európai Unióban \(Taxation Trends in the European Union\)](#), 2018. évi kiadás.

⁸³ Belgium, Cseh Köztársaság, Franciaország, Írország, Lengyelország, Magyarország, Portugália és Szlovákia.

⁸⁴ Ausztria, Bulgária, Ciprus, Dánia, Finnország, Franciaország, Görögország, Horvátország, Írország, Luxemburg, Málta és Svédország.

⁸⁵ Bulgária, Észtország, Horvátország, Magyarország, Lettország, Litvánia, Lengyelország, Portugália, Románia, Szlovákia és Szlovénia.

⁸⁶ Ausztria, Bulgária, Egyesült Királyság, Finnország, Franciaország, Görögország, Hollandia, Luxemburg, Magyarország, Németország, Olaszország, Portugália, Románia, Spanyolország, Svédország és Szlovénia.

⁸⁷ Cseh Köztársaság, Észtország, Görögország, Horvátország, Litvánia, Magyarország, Lengyelország, Románia és Szlovákia.

Sikeres gyakorlatok:

Az **Egyesült Királyságban** a hulladéklerakókra kivetett adó kezd egyértelmű hatást gyakorolni a hulladéklerakás csökkentése szempontjából. A hulladéklerakókra kivetett, megnövelt – Európában az egyik legmagasabb – adó hatására ténylegesen csökkent az ártalmatlanított szemét mennyisége, és ezáltal a lehető legnagyobb mértékű a száraz anyagok és az élelmiszer-hulladékok újrahasznosítása.

Ausztria platformot és ügyfélszolgálatot hozott létre, hogy megkönnyítse a tapasztalatcserét a különböző kormányzati szinteken a zöld közbeszerzéssel foglalkozó tisztviselők között.

Lengyelországban szennyvízdíj van érvényben, és az abból származó bevételt környezetvédelmi beruházásokra fordítják. **Svédország** megadóztatja a NO_x- és a SO₂-kibocsátást, aminek következtében csökkent ezeknek a légköri szennyező anyagoknak a mennyisége. 2018-ban továbbá adót vetettek ki a vegyipari termékekre és a légi közlekedésre, valamint bevezették a környezetvédelmi adók indexálásának rendszerét. **Horvátországban** díjat alkalmaznak az erdők közhasznú funkciójáért, amelynek értelmében a vállalkozások pénzügyileg hozzájárulnak az erdőgazdálkodáshoz. Baden-Württemberg (**Németország**) díjazza azokat a mezőgazdasági termelőket, akik vadvirágfajokat termesztenek a gyepterületeiken.

2.6. A multilaterális fellépés támogatása

Az EU globálisan elkötelezte magát a környezetvédelmi jogszabályok és azok végrehajtásának erősítése mellett, többek között az ENSZ 2018. májusi Közgyűlésén elfogadott globális környezetvédelmi paktum folyamatának támogatása révén. Az éghajlatváltozásról szóló Párizsi Megállapodás szintén alapvetően fontos, amelynek teljes körű végrehajtásán a Bizottság és a tagállamok is tevékenyen munkálkodnak. Ezenkívül nemzetközi kötelezettségei részeként és tekintettel a környezetvédelmi kihívások és lehetőségek globális jellegére, az EU nemzetközi együttműködési és fejlesztési mechanizmusok útján elkötelezetten támogatja a partnerországokban a környezet védelmét.

A környezetvédelmi politikák végrehajtásának felülvizsgálata az egyik olyan eszköz, amellyel biztosítható, hogy a tagállamok jó példával járjanak elől az uniós környezetvédelmi politikák és jogszabályok, valamint a nemzetközi megállapodások betartása révén. Ezért a felülvizsgálat továbbra is nyomon követi a nemzetközi megállapodások megerősítését és végrehajtását.

Az új országjelentések megvizsgálják a trópusi fafajok nemzetközi kereskedelmével, a genetikai erőforrásokhoz való hozzáféréssel és a vadon élő állatok és növények kereskedelmével foglalkozó közigazgatási kereteket. Az uniós fa- és fatermékpiaci rendelet jól példázza az Európai Bizottság által nyújtott konkrét támogatást: 2018-ban tizenkét tagállam részvételével két, több országra kiterjedő munkaértekezletre került sor arról, hogyan javítható a TAIEX-EIR Peer 2 Peer eszköz keretében az említett rendelet végrehajtása.

A 2015-ben elfogadott fenntartható fejlődési célok teljes körű végrehajtásához elengedhetetlen az EU-n belül a környezeti jog megfelelő végrehajtása. Ez különösen igaz a vízi ökoszisztémák szennyezéstől való védelmével és a víz fenntartható használatával (6. fenntartható fejlődési cél), a fenntartható fogyasztással és termeléssel (12. fenntartható fejlődési cél), az éghajlat-politikai fellépéssel (13. fenntartható fejlődési cél), a tengeri ökoszisztémák védelmével (14. fenntartható fejlődési cél), valamint az Európa természeti tőkéjére nehezedő terhelés kezelésével (15. fenntartható fejlődési cél) összefüggő célokra. A környezetvédelmi szakpolitika és jogszabályok végrehajtási hiányosságainak a felszámolásához kulcsfontosságúak a hatékony intézmények és a jó kormányzás (16. fenntartható fejlődési cél), valamint a politikai koherencia javítása és a több szereplőt bevonó partnerségek keretében megvalósuló együttműködés ösztönzése (17. fenntartható fejlődési cél). A fenntartható fejlesztési célok előmozdítják a környezetvédelmi integrációt is azáltal, hogy koherens keretbe foglalják a környezeti, társadalmi és gazdasági szakpolitikákat.

Szakpolitikai megállapítások:

- Számos tagállamnak még alá kell írnia és meg kell erősítenie egy vagy több többoldalú környezetvédelmi megállapodást⁸⁸.
- Egyes tagállamoknak javítaniuk kell a genetikai erőforrások felhasználását, több ország pedig még nem hajtotta végre maradéktalanul a trópusi faanyagokkal kapcsolatos szabályokat.

Sikeres gyakorlatok:

Felgyorsult a fenntartható fejlődési célok elérését célzó intézkedések horizontális koordinációja Európában. **Spanyolország** a 2030-ig tartó időszakra szóló menetrendért felelős főbiztost nevezett ki, aki közvetlenül tesz jelentést a kormány elnökének. **Franciaország** a miniszterelnök felügyelete alatt álló, fenntartható fejlődéssel foglalkozó tárcaközi megbízottat nevezett ki.

3. A környezetvédelmi irányítás megerősítése

3.1. Környezetvédelmi irányítás

A tagállamok közigazgatásának minősége jelentősen befolyásolja az uniós szakpolitikák eredményességét. Egy 2018. évi tanulmány⁸⁹ szerint egy ország közszolgáltatásainak színvonala összefügg a közigazgatás iránti bizalommal, az üzleti tevékenységek folytatásának egyszerűségével, valamint a társadalmi jólléttel.

A környezetvédelmi politikák végrehajtásának 2017. évi felülvizsgálata számos közös kiváltó okot tárt fel az irányítással összefüggő végrehajtási hiányosságok tekintetében⁹⁰, a kérdés azonban szisztematikusabb elemzést igényel. A kölcsönös tanulás és a testre szabott megoldások felé vezető út első lépéseként értékelés készül a tagállamok környezetvédelmi irányítási teljesítményéről⁹¹. A Bizottság a környezetvédelmi megfelelési és irányítási fórum⁹² és a környezetvédelmi politikák végrehajtásának felülvizsgálatával foglalkozó szakértői csoport⁹³ keretében meg fogja vitatni, hogyan használhatók fel és tarthatók naprakészen a projekt keretében összegyűjtött eredmények és adatok a környezetvédelmi politikák végrehajtásának jövőbeli felülvizsgálati ciklusainak megalapozása céljából.

A 2017 óta elért eredményeket illetően még nem valósultak meg teljes mértékben az EU-ban az Aarhusi Egyezmény⁹⁴ által meghatározott fontos előírások az átláthatóság, a nyilvános részvétel és az igazságszolgáltatáshoz való jog terén. A további erőfeszítések egyaránt kedveznének a polgároknak, a vállalkozásoknak és a közigazgatási szerveknek. Egyre inkább érvényesül az érintett érdekelték azon joga, hogy – sokszor az Európai Unió Bíróságának ítéleteire támaszkodva – a nemzeti bíróságokhoz forduljanak. A természetes és jogi személyek által indítandó bírósági eljárások elősegítése érdekében 2017-ben értelmező közlemény került elfogadásra környezeti ügyekben az igazságszolgáltatáshoz való jog biztosításáról⁹⁵.

⁸⁸ Ausztria, Belgium, Ciprus, Cseh Köztársaság, Franciaország, Görögország, Írország, Lengyelország, Lettország, Litvánia, Málta, Olaszország, Portugália, Románia, Spanyolország, Szlovákia és Szlovénia.

⁸⁹ Európai Bizottság, [Az EU-28 közigazgatásának összehasonlító áttekintése: jellemzők és teljesítmény \(A Comparative Overview of Public Administration Characteristics and Performance in EU28\)](#).

⁹⁰ A helyi, regionális és nemzeti hatóságok nem hatékony módon történő összehangolása, az adminisztratív kapacitás hiánya és az elégtelen finanszírozás, az ismeretek és adatok hiánya, az elégtelen megfelelés-biztosítási mechanizmusok és a szakpolitikai integráció hiánya. (lásd [COM\(2017\) 63](#))

⁹¹ Európai Bizottság, Projekt tanulmány „Keret kialakítása az uniós tagállamok környezetvédelmi irányításának értékeléséhez” (lásd [projektkönyvtár](#)).

⁹² Környezetvédelmi megfelelési és irányítási fórum, [weboldal](#)

⁹³ Európai Bizottság, [Az európai szemeszter és a környezetvédelmi politikák végrehajtásával kapcsolatos felülvizsgálat zöldebbé tételével foglalkozó szakértői csoport](#).

⁹⁴ Európai Bizottság, [Aarhusi Egyezmény](#).

⁹⁵ [COM\(2017\) 2616](#).

Ezenkívül a 2018 elején elfogadott, a környezetvédelmi előírásoknak való megfelelés biztosításáról szóló cselekvési terv⁹⁶ bemutatja a bevált gyakorlatokat, és útmutatást nyújt a panaszok kezeléséhez, a környezeti bűnözés elleni küzdelemhez és a vidéki területeken az előírásoknak való megfeleléshez, valamint tágabb keretet biztosít a környezetvédelem területén a tagállamok környezetvédelmi előírásoknak való megfelelésének értékeléséhez.

2018 decemberében hatályba lépett az energiaunió és az éghajlat-politika irányításáról szóló rendelet, amely jelentősen fokozza az energia-, az éghajlat- és a környezeti politikák közötti integrációt, nevezetesen annak a kötelezettségnek a révén, hogy a tagállamoknak nemzeti energia- és éghajlat-politikai terveket kell készíteniük⁹⁷.

A környezeti bűnözés és különösen is a vadon élő állatok és növények jogellenes kereskedelmének és az illegális hulladékkereskedelem kezelésének szükségessége a 2018–2021-es időszakra vonatkozó, szervezett bűnözés elleni küzdelemmel foglalkozó uniós szakpolitika prioritása lett⁹⁸. Ennek eredményeképpen számos, a tagállamokban működő bűnüldöző hatóság által irányított konkrét fellépésre került sor EU-szerte a környezeti bűncselekmények különböző típusaival szemben.

Nem utolsósorban a szakemberekből álló hálózatok (például az IMPEL⁹⁹) kulcsfontosságú szerepet töltenek be, és a Bizottság tovább kívánja erősíteni a szerepüket. A digitalizáció és az e-kormányzati szolgáltatások szintén segíthetnek a hatékonyabb és integráltabb végrehajtási apparátus kialakításában. Több uniós kezdeményezés¹⁰⁰ is támogatja ebben a tagállamokat.

Szakpolitikai megállapítások:

- *Az erőteljesebb tagállami környezetvédelmi irányítás javítja a környezetvédelmi politika végrehajtását. A tagállamok tovább javíthatják átfogó környezetvédelmi irányításukat.*
- *A nagyobb fokú átláthatóság egyértelműen elősegíti a végrehajtást. Javítja az ismereteket, a felelősséget, a lakosság részvételét és támogatását. A tagállamoknak a nagyobb átláthatóság érdekében jobban ki kell használniuk a digitális lehetőségeket azáltal, hogy jobban tájékoztatják a nyilvánosságot a helyi/regionális szintű környezeti helyzetről, és ösztönzik a magatartásbeli változásokat.*
- *Az általános előrehaladás ellenére a tagállamoknak javítaniuk kell a környezeti információkhoz – különösen is a téradatokhoz és -szolgáltatásokhoz – való hozzáférést, hogy megkönnyítsék és ingyenesen biztosítsák azok további felhasználását (az INSPIRE¹⁰¹, a környezeti információkhoz való hozzáférésről szóló irányelv és a közsféra információinak további felhasználásáról szóló irányelv¹⁰² szerint).*
- *Több tagállamnak¹⁰³ is gondoskodnia kell arról, hogy a nem kormányzati környezetvédelmi szervezetek jogképességgel rendelkezzenek környezeti kérdésekben bírósági kereset benyújtására, valamint arról, hogy a környezetvédelmi felperesek ne ütközzenek akadályokba, például túlzott költségek formájában.*

---

⁹⁶ [COM\(2018\) 10](#).

⁹⁷ [\(EU\) 2018/1999 rendelet](#).

⁹⁸ Az Európai Unió Tanácsa, [A Tanács következtetései a szervezett és súlyos nemzetközi bűnözés elleni küzdelemmel kapcsolatos, a 2018 és 2021 közötti időszakra szóló uniós prioritások meghatározásáról](#).

⁹⁹ [A környezeti jog alkalmazására és végrehajtására létrehozott európai uniós hálózat](#).

¹⁰⁰ Például [az e-kormányzati cselekvési terv](#), [a környezetvédelmi megfelelési és irányítási cselekvési terv](#) és [a közigazgatás minőségéről szóló kézikönyv](#)

¹⁰¹ INSPIRE: Európai térinformációs infrastruktúra.

¹⁰² [2007/2/EK irányelv](#), [2003/4/EK irányelv](#), [2013/37/EU irányelv](#). Egy célzott projekt jelenleg elemzi részletesebben a nemzeti környezeti információs rendszereket, és iránymutatást készít a bevált gyakorlatokról: Európai Bizottság, [EIS-adatok](#).

¹⁰³ Bulgária, Ciprus, Finnország, Írország, Horvátország, Lengyelország, Litvánia, Luxemburg, Magyarország, Málta és Románia.

- *Huszonhat tagállamnak¹⁰⁴ javítania kell a környezeti felelősségről szóló irányelv alkalmazását a következő egy vagy több területen: a pénzügyi biztosíték, az iránymutatás, valamint a környezeti károkkal kapcsolatos információk összegyűjtése és közzététele.*

3.2. Környezetvédelmi integráció

A környezetvédelmi és az éghajlattal kapcsolatos célkitűzések teljesítése nem csak a környezetvédelmi jogszabályok végrehajtásáról függ, hanem a környezetvédelmi megfontolásoknak a többi szakpolitikába is be kell épülniük, ahogy azt a Bizottság környezetvédelmi cselekvési programjai¹⁰⁵ többször is hangsúlyozták. Jól illusztrálja ezt a közös agrárpolitika (KAP): tekintettel arra, hogy a mezőgazdasági földterület az Unió területének mintegy a felét teszi ki. A közös agrárpolitika jelentős mértékben hozzájárulhat a környezetvédelemmel és az éghajlatváltozással kapcsolatos célkitűzésekhez, többek között a biológiai sokféleség csökkenésének megállításához, a talajromlás csökkentéséhez, a vízminőség biztosításához, az ammóniakibocsátás csökkentéséhez, valamint az üvegházhatásúgáz-kibocsátás kezeléséhez és csökkentéséhez. A közös agrárpolitika közelmúltbeli reformjai révén ígéretes változások következtek be a szakpolitikai keretben a környezetvédelmi és az éghajlattal kapcsolatos célkitűzésekkel való összhang javítása terén. A 2020 utáni közös agrárpolitikára vonatkozó jogalkotási javaslatok tovább fogják erősíteni ezt a koherenciát. A biogazdasági stratégia frissítése¹⁰⁶ szintén a környezetvédelmi, társadalmi és gazdasági célkitűzések több szakpolitikai területet felölelő, koherens módon történő integrálását célozza.

A különböző hatóságok által a különböző ágazatokban kialakított szakpolitikáknak és jogszabályoknak koherensnek kell lenniük, valamint közös, tudományos bizonyítékon és a rendelkezésre álló technológiák megfelelő használatán kell alapulniuk. Ezt az Európai Unió működéséről szóló szerződés 11. cikke is hangsúlyozza. A környezetvédelmi integrációhoz a hatóságok hatékony együttműködésére van szükség, ugyanakkor a valóságban a különböző minisztériumok és szubnacionális hatóságok még mindig egymástól elszigetelten működnek. A végrehajtási hiányosságok egyik fő oka az uniós környezetvédelmi szakpolitika és jogszabályok céljainak elérése tekintetében az elégtelen szakpolitikai és intézményi koherencia.

Állandó kihívást jelent a szakpolitikai és intézményi koherencia ösztönzése. Az országjelentésekből az derül ki, hogy több tagállamban a környezeti terhelés szorosan összefonódik a gazdasági ágazatokkal (többek között a mezőgazdasági, a közlekedési, az ipari, az élelmiszer- vagy az energiaágazattal). Példaként megemlíthető a körforgásos gazdaság függése a termékinnovációtól, a hatékony hulladékkezeléstől és a fenntartható közbeszerzés ösztönzésétől. Uniós szinten a mezőgazdaság és a víz kölcsönhatását vizsgáló elemzés tanúsága szerint volna mód integráltabb megközelítésre¹⁰⁷. Több esetben is a különböző érdekek összehangolását célzó, együttműködésen alapuló megközelítés alkalmasabb lehet egy új jogszabály elfogadásánál.

Ezentúl a politikai szintű ágazatközi megbeszélések (például a tanácsi formációk közös ülései) és a közös projektszakértői

¹⁰⁴ Ausztria, Belgium, Bulgária, Ciprus, Cseh Köztársaság, Dánia, Egyesült Királyság, Észtország, Finnország, Franciaország, Görögország, Hollandia, Horvátország, Írország, Lengyelország, Lettország, Litvánia, Luxemburg, Magyarország, Málta, Németország, Olaszország, Románia, Svédország, Szlovákia és Szlovénia.

¹⁰⁵ [7. környezetvédelmi cselekvési program, 2014–2020.](#)

¹⁰⁶ [COM\(2015\) 614](#)

¹⁰⁷ Európai Bizottság, [Mezőgazdaság és fenntartható vízgazdálkodás az EU-ban](#), 2017.

csoporthoz kínálnak a nem elégséges környezetvédelmi integráció eseteinek feltárásához, elemzéséhez és megoldásához.

Az egymástól tanulás a múltban a jobb környezetvédelmi végrehajtás fontos eszközének bizonyult. A környezetvédelmi politikák végrehajtásának első felülvizsgálati ciklusában bevezetett TAIEX-EIR P2P eszközt a környezetvédelmi hatóságok kedvezően fogadták. Az eszköz működésének első évében, 2018-ban az összes tagállam legalább egyszer részt vett egy eseményen, az események több mint 50 %-a pedig több ország részvételével zajló munkaértekezlet volt. A 2018-ban végrehajtott 19 projekt esetében az eszközt főleg a környezetvédelmi hatóságok használták, de – ahogy az a szakpolitikai megállapításokból is kiderül – egyéb érintett hatóságok bevonásával nagyobb fokú integráció volna elérhető.

Szakpolitikai megállapítások:

- Minden tagállam tovább javíthatja átfogó környezetvédelmi irányítását. Több tagállamban a környezetvédelmi hatóságok súlyos emberhiánnyal küzdenek, és ez a kapacitásbeli és erőforráshiány kihat végrehajtási és jogérvényesítési képességükre. A legtöbb tagállamban léteznek koordinációs mechanizmusok a különböző szintű, illetve ágazati igazgatási struktúrák között, ám ezek hatékonysága országonként változó. Három tagállam¹⁰⁸ határozott felkérést kapott, hogy megfelelőbb környezetvédelmi koordinációs mechanizmusok kidolgozásával kezelje a regionális és helyi széttagoltságot.
- Két tagállamnak¹⁰⁹ még be kell fejeznie a környezeti hatásvizsgálatról szóló felülvizsgált irányelv nemzeti jogba való átültetését. A környezeti vizsgálati eljárásokat egyszerűsíteni kell, és a nyilvánosság hatékony részvételére van szükség EU-szerte.
- A Peer 2 Peer eszköz keretében a tapasztalatcsere főleg a tematikus kihívások kezelésére szolgált, de a szóban forgó eszköz felhasználható a közigazgatás minőségére és a közigazgatás irányítására vonatkozó mechanizmus tekintetében az elégtelen végrehajtás alapvető okairól való eszmecsere.

Sikeres gyakorlatok:

Bulgária lépéseket tett a környezeti vizsgálatok egyszerűsítése érdekében azáltal, hogy az élőlérvényesítési irányelv szerinti megfelelő értékeléseket, a környezetszennyezés integrált megelőzésére és csökkentésére (IPPC) vonatkozó engedélyezési eljárást, valamint a kémiai biztonsággal összefüggő Seveso-eljárást beemelte a KHV-eljárások közé. Mivel az egyszerűsítés hozzájárul az adminisztratív terhek csökkentéséhez, a koherencia erősítéséhez és a döntéshozatal felgyorsításához, erőfeszítéseket kell tenni a szóban forgó rendelkezések megfelelő végrehajtása érdekében.

4. A további lépések

A környezetvédelmi politikák végrehajtásának felülvizsgálata feltárt néhány, az elkövetkező években kiemelt figyelmet igénylő alapvető okot, valamint felhívta a főbb hatóságok és a polgárok figyelmét az országokban a környezetvédelmi végrehajtás területén fennálló hiányosságokra.

A környezetvédelmi célkitűzések más legitim szakpolitikai célokkal való összehangolása gyakran nem megfelelő, és ez negatív hatást gyakorol a végrehajtásra. A szóban forgó célok jobb integrációja a szakpolitikai tervezés és végrehajtás szakaszában létfontosságú az egyes szakpolitikai területek és végső soron társadalmaink sikeressége szempontjából. A környezet állapotáról szóló legutóbbi jelentés¹¹⁰ és a környezeti mutatókról szóló 2018. évi jelentés¹¹¹ meglehetősen sötét kilátásokat vetít

¹⁰⁸ Görögország, Olaszország és Spanyolország.

¹⁰⁹ Németország és Litvánia.

¹¹⁰ Európai Környezetvédelmi Ügynökség, [Jelentés a környezet állapotáról \(Report on the State of the Environment\)](#), 2015.

előre, és az uniós környezetvédelmi jogszabályok teljes körű végrehajtása csupán a tendenciák megváltoztatásának kiindulópontját jelenti.

A valós végrehajtás terén túl lassú ütemű a jelenlegi előrelépés, így a környezetvédelmi politikák jobb integrációja paradigmaváltást hozhat. A helyzet csak úgy javítható, ha a környezetvédelmi aggályokat a jelentős környezeti lábnyommal rendelkező – például az energetikai, a közlekedési és a mezőgazdasági – közpolitikák kialakítása és végrehajtása során figyelembe veszik. Irányadó elvként erősíthető a nexus-módszer¹¹²: a módszer lényege, hogy a problémákat rendszeresen és előzetesen megvizsgálják az érintett ágazatokra vonatkozó integrált megoldások feltárása és a környezetvédelemmel kapcsolatos uniós, tagállami, regionális és helyi szintű beruházások támogatása érdekében.

Az érintett irányítási rendszerek minősége a teljes körű végrehajtás alapvető mozgatórugója. Az országjelentések rámutattak arra, hogy a közigazgatási szervek eredményességének és hatékonyságának hiánya jelenti az elégtelen végrehajtás egyik további fő okát. A Bizottság az európai szemeszter keretében már foglalkozik a közigazgatás és a kormányzás minőségének javításával az európai strukturális és beruházási alapok, a strukturálisreform-támogató program és specifikus útmutató eszközök révén¹¹³. Különösen is egyértelmű, hogy bár a rendszerek az igények szintjén eltérnek, nem érhető el előrelépés az érintett közigazgatási szervek szintjén szükséges emberi és pénzügyi erőforrások biztosítása nélkül.

A környezetvédelmi politikák végrehajtása a köz- és magánszférabeli érintettek széles spektrumának – döntéshozók, polgárok, vállalkozások, az iparág stb. – tevékeny részvételét igényli. Az érdekelték ilyen széles körét csak úgy lehet mobilizálni, ha megvalósul a megfelelő információk hatékony rendelkezésre bocsátása. **A környezettel kapcsolatos információk átláthatósága** meghaladja a jogi kötelezettségek kérdését: a környezetvédelmi végrehajtás terén ez az eredményes együttműködés előfeltétele. Átláthatóság nélkül nincs bizalom, és nem lehet sikeresen mozgósítani az érintetteket.

A végrehajtási hiányosságok kezelése érdekében szilárd bizonyítékokra van szükség a célértéktől mért távolság, a fennálló nehézségek és a rendelkezésre álló lehetőségek meghatározásához, majd a választott megoldások hatékonyságának nyomon követéséhez. A Bizottság ezért arra kéri a tagállamokat, hogy az uniós szabályokat és szakpolitikákat átlátható módon hajtsák végre, a nyílt hozzáférésű adatok európai uniós portáljára¹¹⁴ támaszkodva és a kommunikációs, adatmegosztási és tájékoztatási célú modern információs technológiák alkalmazásával. Ez segíteni fogja a Bizottságot abban, hogy a támogatást hozzáigazítsa a tényleges helyi körülményekhez.

A Bizottság elkötelezetten támogatja a tagállamokat a környezetvédelmi politikák végrehajtásának javításában. Ez a környezetvédelmi politikák végrehajtásának felülvizsgálata keretében folytatott tematikus párbeszéd, valamint a problémák értékelését segítő, a bevált gyakorlatok megosztását és az egymástól való tanulást szolgáló Peer 2 Peer eszköz formájában nyilvánul meg. Ugyanakkor az országspecifikus párbeszéd sikerességéhez **a regionális és helyi hatóságok, valamint a többi érdekelt fél tevékeny részvétele** szükséges. Több tematikus vitára van szükség a közigazgatás valamennyi szintjén és szintjei között, amely vitákat operatív következtetéseknek, majd konkrét fellépésnek kell követniük. A viták során figyelembe kell venni a más szakpolitikai területeken való további környezeti integráció lehetőségeit. A Bizottság több olyan dokumentumot tett közzé, többek között a tiszta levegőről szóló közleményt (2018)¹¹⁵, a mezőgazdaságról és vízgazdálkodásról szóló munkadokumentumot (2017)¹¹⁶, a cselekvési tervet a természetért, az emberekért és a gazdaságért¹¹⁷,

¹¹¹ Európai Környezetvédelmi Ügynökség, [Jelentés a környezeti mutatókról \(Environmental Indicator Report\) 2018](#).

¹¹² „A következő lépések Európa fenntartható jövőjéért – Európai fellépés a fenntarthatóságért” című bizottsági közleményben ([COM\(2016\) 739](#)) említett nexus-módszer megvizsgálja az egyes kihívások közötti összefüggéseket és kölcsönhatásokat.

¹¹³ Például [Minőségi közigazgatás – eszköztár szakemberek részére](#) és tanulmány [a közigazgatás jellemzőiről és teljesítményéről az EU-28-ban](#).

¹¹⁴ Európai Bizottság, [Nyílt hozzáférésű adatok európai uniós portálja](#).

¹¹⁵ [COM\(2018\) 330](#).

¹¹⁶ [SWD\(2017\) 153](#).

¹¹⁷ [COM\(2017\) 198](#) és [SWD\(2017\) 139](#).

valamint a hulladék újrafeldolgozásával és újrafelhasználásával foglalkozó korai előrejelző jelentéseket¹¹⁸, amelyek kiindulási pontként szolgálhatnak.

A Bizottság felkéri a tagállamokat, hogy hozzanak intézkedéseket a környezetvédelmi politikák végrehajtásának felülvizsgálata során tett megállapítások tekintetében, valamint a további megbeszélések alapjául használják fel az országjelentéseket. A Bizottság arra is ösztönzi a tagállamokat, hogy folytassák az érvényben lévő környezetvédelmi szabályok végrehajtását a jobb környezetvédelmi eredmények, a polgárok egészségének védelme, valamint a társadalmaink és gazdaságaink számára költséges környezeti terhelések korlátozása és megszüntetése érdekében.

A jó állapotú környezet az Unió jelenlegi és jövőbeli népességének közös erőforrása, amely kritikus jelentőségű alapot képez a többi társadalmi és gazdasági tevékenységekhez. Az EU átfogó környezetvédelmi szabályozást alakított ki abból a célból, hogy biztosítsa a belélegezhető levegőt, a biztonságosan felhasználható vizet, a fogyasztásra alkalmas, egészséges élelmiszereket, a minket körülvevő tárgyak biztonságos felhasználását és a szennyezés kordában tartását. Ezeknek az előírásoknak a hatékonysága a végrehajtásuktól függ. A végrehajtás pedig tőlünk, függetlenül attól, hogy magánjogi vagy közjogi minőségünkben járunk-e el.

---

¹¹⁸ Európai Bizottság, [Jelentés a hulladékokra vonatkozó jogszabályok végrehajtásáról, és ennek részeként a korai előrejelző jelentésekről \(Report on the implementation of waste legislation, including the early warning report\)](#).